

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četertleta 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četert leta 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVII.

V Ljubljani 11. vinotoka 1872.

List 41.

Pervovirne naznanila o spreobračanju turkov v Damasku.

Marsikteri bode začudeno pogledal pri enem ali drugem naslednjih dogodb, pa kar je. to je. Naznanila so pristne, pervovirne, iz Damaska samega, prič je toliko kolikor spreobrnjenec, in še veliko več, ker znano je po vsem jutru, kar se godi, in tudi po Evropi se mnogo piše in govori o musulmanskih spreobračanjih, odkar se je pričelo to čudno djanje.

Najnovejši (XV) zvezek naznanil iz svete dežele in Kolonijski zvezki o teh spreobračanjih prinašajo izvirne naznanila. Kar se bo dalo, bom posnel ob kratkem te silo mične in znamenite dogodbe za častite bravece.

I.

Ko sem hodil l. 1866 po Siriji z dvema tovaršmah so nam po mnogih kraji, in zlasti v Damasku *) dosti pripovedovali, kako strahovito so turki l. 1860 kristjane klali in morili. Razun očetov frančiškanov v Damasku je konec storila tudi množica šest tisuč (6.000) družih vernikov. Toda spolnuje se tudi tukaj, kar je pisal Tertulijan: Kri spričevavcev — marternikov — je seme kristjanov“. Častiti o. Ilh Geissler, apostoljski misijonar, po čigar naznanilih bodo posnete naslednje dogodbe, čisto nič ne dvomi, da na prošnje unih častitljivih spričevavcev se godé zdaj prečudne reči, ktere spremljajo spreobračanja in so tako posebne, da spominjajo na prve čase keršanstva. Naznanila pa so zvesto posnete iz pisem, ktere je v kratkem umerli latinski fajmošter v Damasku, č. o. Emanvel Forner pisaril latinskemu varhu (kustosu) v Jeruzalem. Pisma so shranjene v arhivu frančiškanskega samostana v Jeruzalemu.

Iz prvega pisma 11. mal. serp. 1869. — Hitim Vam naznanit sporočilo, ki Vam bo veliko tolažilo in veselje, pravi o. Emanvel Forner. Gospod je prišel turškemu ljudstvu posebno skazovat svoje usmiljenje. Dve sto turkov v Damasku se je k naši veri spreobrnilo.

Dalje pripoveduje, da pred 6 ali 7 leti, (tedaj kmali po tistem strašnem klanji) se je pričela tam ločina, ktera se je popolnoma odpovedala Mohamedu in le samo v Boga veruje, kteri je pa tudi vse bistvo njih vere. Ta deistiška ločina (sekta) se imenuje „Sietlije“, se močno razširja po vsi deržavi in smejo se „šietlije“ imenovati jutrovski „puzejiti“. Že nekaj časa je, kar so mnogi izmed njih v Damasku in drugod prihajali k kristjanom in zlasti k katoličanom, kteri so jim dajali katekizme,

evangelije in liste, ki se za vernike natiskajo v arabškem jeziku.

Ena teh ločin, 200 ljudi, v predmestji Midau-u, ima mladenča z imenom Hogjase, ki se je znebil vse boječnosti pred mohamedani, in pričel se očitno naznanjati za kristjana, ter je z veliko pobožnostjo hodil v cerkev katoliških grekov, ktera je v predmestji Midau-u. Turki mu začno žugati in on pribeži k greško-katoliškemu patrijarhu, letá pa ga je poslal k predniku lazaristov, in prednik k o. Emanvelu kakor dušnemu pastirju ondotnega mesta, naj bi ga obvaroval slehernega preganjanja. V ta namen je dobil službo kavas-a (nekega častnega služabnika in spremljevalca ter varha uradnih oseb; gl. „Popot.“ str. 47) pri španjolskem konzulu, kjer je bil v varnosti. Po tem mladenču je dobil naznanilo tudi še zastran drugih, ki so odkritoserčno želeli v poduk hoditi in kristjani postati.

Začeli so hoditi k nauku, pa s previdnostjo, v začetku njih po 7 ali 8, potlej po 15 ali tudi po 20. Z velikim kopernenjem in zvestostjo so poduk poslušali. Dobili so na dom vsakterih podučljivih in pobožnih bukev v arabškem jeziku, kakor se tiskajo v Jeruzalemu, in prebirali so jih z gorečimi željami. Kadar so pa brali, koliko in kaj je naš Bog in Zveličar za nas terpel, so se pričeli neprenehljivo jokati, nekteri so prejokali celo noč.

Imajo pa prav dober red; eden, ki je bolj podučen, je njih vikši in ima 7 pomočnikov za kerščanski nauk, in vsak teh ima 25 tovaršev, da jih uči. So pa tako serčni, da so pripravljene terpeti preganjanje, ječo in celo smert za Kristusa. V eni svojih hiš so si napravili nekako moliše z altarjem, križem, postavo M. D. z božjim Detetom, podobi ss. apostelnov Petra in Pavla in sv. Frančiška, in pri vsakem je kratko popisovanje njegovega življenja. Dobili so tudi še družih pomočkov za nauk in bogoljubnost in obnašajo se ti katehumeni ter pripravljenci na sv. kerst tako, da zamorejo kristjanom samim v zgleđ biti. Hodijo celo v okolico turke spreobračat, vender vselej skrivaj in s potrebo previdnostjo. Med temi novinci so ljudje vsih stanov, celo nekteri Effendii (učeniki postave) in santoni (nekaki mnihi ojstrega življenja). Žene so se bile do takrat le še samo 4 spreobrnile. (Dalje nasl.)

Ljubim malim družnikom bratovšine sv. Detinstva Jezusovega.

Posnetek iz pisma sestre Rahele Tronkoni, prednice usmiljenih sester v Han-Kowu leta 1870.

Narpervo oméni silne povodnji leta 1869, ki je tri mesce terpela in čez polja in hiše stala. Bog sam, pravi,

*) Gl. „Popotovanje v Sveto deželo, Sirijo itd“ str. 289—302, iz česar bode marsikaj bolj jasno iz pričujočega popisovanja. (Ob enem bodi ta mnogo-obsežni potopis v novo priporočen, ki še veliko iztisov čaka svojih sprejemavcev. — Pri G. Gerberji po 1. gold. 10 kr.)

nas je v toliki poskušnji mogel poterjevati. Mnoge družine so za lakoto izmerle; možje, žene in otroci so nas jedi prosili, pa le malokterim teh ubogih ljudi smo mogle pomagati, ker smo bile zase in za svoje male sirotice komaj oskerbljene. Dvanajstletne najdene deklice in dveh malih z velikim trudom iz povodnji otetih deklic vender nismo mogle brez pomoči pustiti. Previdnost Božja jih je k nam pripeljala, in sprejele smo jih. — Večina teh nesrečnih ajdov ima terdo in neusmiljeno sercé; pri splošnih nezgodah ne poznajo nobene vdanosti in nimajo nič sočutja do svojih otrok, ktere v jezi grozovito zaveržejo.

Po povodnji so kitajske žene in deklice spet hodile k navadnemu podučevanju. Podučevale smo jih vsak dan, posebno o praznikih, od jutra do večera. Oh, če je pridobitev ene duše zastava lastnega zveličanja, kolika tolažba mora serce tistega navdati, ki od časa do časa vidi sad svojega podučevanja, da se ajdje spreobračajo in vero Jezusovo sprejemajo! O Božiču sta dva zakonska prejela zakrament sv. kersta; dobila sta imeni Jožef, Marija. Pri polnočnici se jih je mnogo približalo mizi Gospodovi. O kako je človek ginjen, ko vidi, da je v tej ajdovski deželi, kjer je še tako malo kristjanov, vender tudi Jezus češen, ljubljen in goreče sprejeman!

Dvé ajdovski družini sté nam svoje hčere izročile, da naj jih v pravi veri podučimo; to nam daje upanje, da bodo tudi one vero v Jezusa Kristusa sprejele. Neka ajdovska mati nam je dala svojega umirajočega sina kerstiti, prepričana, da ga večno srečnega stori. Ona sama je čez nekaj časa prišla v smerno nevarnost, in je, za silo pripravljena, prejela sv. kerst. — Gospod se velikrat posluži prav priprostih stvari, da duše otéva. Žena, z imenom Marija, ki je sicer prav revna pa pridna kristjana in dobrega serca, varuje s čisto nesebično ljubeznijo precej veliko otrok, ktere smo ji zunaj hiše izročile. S pohlevnostjo, s katero si vsakega vé nakloniti, hodi po ajdovskih hišah, in kjer kakega umirajočega otroka najde, ga s sveto izurjenostjo kersti, in tako mnogim angeljčkom nebesa odpre. Neutrudena téka po mestu ter iše duš, da nam jih v izrejo v katoliški veri pripelje. In komú nam je zlasti hvala vediti za vse dobre nasledke? Z ginjenim sercem se zahvaljujemo Kraljici nebeški; ona, srédnjica naša pri Jezusu, razgrinja svoje usmiljenje nad vse tudi neverne narode, ker v njih serca vdihuje ljubezen do prave vere in do pravega Božjega češenja. Ti ubogi kristjani dajejo potem narlepše spričevanje svoje pobožnosti do presvete Device. V naši sirotišnici se poskušajo vsi, mali in veliki, v pravem češenju naše prelube Matere Marije. O sklepu naše majnikove pobožnosti je truma mladih deklic belo ogernjenih in ovénčanih v obhodu pospremila Marijno podobo, ki je bila potem na altar postavljena. Naše sirotice so Kraljico nebeško s tako živo vero in priserčnostjo klicale na pomoč, da se vsak mora zavzeti pri tako malo omikanih novo spreobrnjenih kristjanah. — Nekaj odrašenih se je iz naše sirotišnice vernilo v svojo domačijo, kjer se lepo vedejo, lep zgled dajejo in druge mlade dekleta v keršanski veri podučujejo. Na njih mesto je spet nekaj mladih ajdinj k nam prišlo.

To leto se je veliko naših angeljčkov v boljši, večno življenje preselilo. Dasiravno smo žalovale nad zgubo nekterih deklic naj lépsi nade, smo vender hvalile Boga, da jih je sprejel v kraljestvo večnega zveličanja. Še veliko tavžent tacih nesrečnih otrok bi se dalo oteti, ko bi imele pripomočkov k temu.

Roka Gospodova nas je tudi to leto s povodnjo obiskala, kakor lansko leto, še lé hujši je bila, ker je voda še za čevelj višje nastala. Čez mesec dni so se vodé utekle, in zdaj imamo spet suho na vertu. Dasi-

ravno nas je rešenje od povodnji potolažilo, nas je pa strahovita morija v Tien-tsin-u v veliko britkost pripravila. Kar nas zadeva, zaupamo na veliko usmiljenje Božje, in smo pripravljene svoje življenje iz ljubezni do njega darovati. Kar nas pa v globočini serca žali, je to, da je zavolj strahú pred nastajočim preganjanjem veliko začelih dobrih del in drugih, ki smo se jih še lotiti želéle, bilo zadržanih. Pri vsem tem vse upamo od previdnosti Božje; ona nas bo veliki nam protéči nevarnosti odtegnila, ter nam napósled v tej nehvaležni deželi podelila varen mir. Potem se bodo s pomočjo tolikanj zaslužljive družbe sv. Detinstva naše in vaše želje spolnile. Ozrite se torej na nas, ki smo tukaj brez vsih človeških pripomočkov, in le na Božjo previdnost zaupamo! Pobožne družnike omenjenega društva zamoremo zagotoviti, da se bomo, kolikor bolj nas bodo podpirali, s toliko večí gorečnostjo trudile in si vse prizadjale, da bo njih milošnja z otenjem ubogih otrok stoteren sad obrodila; ker ti ubogi otročiči vsak dan hodijo pred naše vrata, ter kruha in sprejetve prošé ročice proti nam stegujejo; pa jih velikokrat s solznimi očmi moramo odpraviti, ker pripomočkov in prostora nimamo, da bi jih zamogle ohraniti in odgojevati.“

(Dalje nasl.)

Slovani v Ameriki in liberalna domišljevalna omikovalnost.

Kadar Cerkev kaki narod zbere, kadar ga podučí, kadar mu napravi šole, knjigarnice, in raznotere olikavne naredbe, kadar Cerkev sploh kaki narod čedno obravna in obdela; potlej čez dolgo lét se zbudijo ljudje, kteri začnejo duhovne čertiti, preklinjati in jim zabavljati: Vi ste mračnjaki, „Volksverdummer“, vi ljudstva v nevednosti obderžujete, vi vraže razširjate, vi ste krivi, da ljudstvo ni izobraženo, olikano — in sto in sto tacih černjenj, laži in naj ostudniših obrekovanj. Kaj hočemo govoriti o terdih in zagrizenih nasprotnikih, kakor so po judovskih „pressah“ pa po tagblattih, laibahericah, triestericah itd., ako se celo učiteljski shodi vedejo, kakor da bi vsa izobrazila bila na nje zastavljena, ako se celo na slovenskem učiteljskem shodu sliši glas, „da učitelj je edini olikani človek na kmetih“! (Če „Sl. Nar.“ prav poroča. Pristavljeno bodi vender, da zadevni govornik ni bil Kranjec.)

V pojasnjenje rečenega pogledimo, kdo sedanjo dobo v Ameriki Slovane zbira, da bi se med povodnijo tujih narodov ne utopili, — kdo jih podučuje in za poduk skerbí, da bi po ameriškkih gozdih čisto ne obdivjali.

Častiti O. Janez Marija Gartner v sporočilih do društva sv. Leopolda na Dunaju pripoveduje okolisine o Slovenih, po Ameriki raztresenih, ki so gotovo vredne vse pozornosti.

„Slovanski narod je znaten oddélek katoliškega prebivalstva v zveznih deržavah zlasti na zahodu, in se vsako leto narašča. Znano pa je pomankanje duhovnov slovanskega jezika, in za pomoč se močno mudi. Toraj želimo in prosimo dobrotnike, naj po svojih močéh podpirajo slovanskega misijonarja, čast. gospoda J. M. Gartnerja, ki vstanovlja slovansko misijonsko seliše (štacijo v Milwaukee-ji) napravo, ki je ravno tako času primerna kakor polna pritežnosti.“

Kdo se tako poganja za raztresene Slovane in njih omiko? Mar liberalni časniki, učiteljski shodi, možje, ki hočejo narod osrečevati, pa „vero“ iz svojega gesla izložujejo? . . .

Trije škofije so une besede podpirali: Mihael Heiss, škof v La Crosse-u; Jož. Melcher, škof Greenbayski; Jan. M. Flenui, škof Milwaukeejski, in prosijo katoličane

naj pomagajo, da se zbirajo slovanski bratje ter v svojem lastnem jeziku slišijo „čuda Božje“, slišijo v lastnem jeziku njih otroci nauk po šolah itd.

Gartner sam pa piše: Katoličani! ali se vaše veselje ne bo kalilo, ko jih vidimo na tisuče, kateri po našem zadolženju umirajo za duhovno lakoto. . . . Govorim o katoličanih slovanskega naroda, ki med nami živé v obilnosti in razkropljeni, veči del brez vse pomoči; govorim o Čehih, Poljcih, Slovencih, in kakor že se vsi imenujejo. Tem na pomoč priti je potreba našega katoliško-družbinskega življenja, ki se že davno — davno čuti in zdajci že prav hudó pritiska. . . .

Dalje naznanje g. Gartner, da so mu katoliški škofje v večerni Ameriki naložili, da naj vstanovi slovansko misijonsko napravo, ki naj ima v Milwaukee-ji svoj sedež, ker naj več Slovanov se je naselilo na večeru; misijonsko delo pa bode po priméri moči obsegalo vse zvezne države, posebno tudi večí primorske mesta, novi Jork, Baltimore, novi Orlean itd.

Tedaj ne amerikanska zvezna država, ampak katoliški škofje se usmilujejo razkropljenih slovanskih katoličanov v Ameriki, kličejo narode na pomoč, da se jim pomaga. In ne mnoge slovanske društva na Dunaju in drugod se pečajo za svoje daljne brate, ampak Leopoldovo katoliško društvo na Dunaju, katoliško duhovstvo s katoliškim narodom po vsih deželah — ob kratkem katol. Cerkev jih v svoje zavetje sprejema zdaj, kakor vselej. Potlej, čez kaj časov, kadar jih bode Cerkev povzdignila, najberže da pricaplja „post festum“ tudi taka liberalna olika „aufklärung“, „inteligencija“, ki bode Cerkev spodrivala, duhovstvo in keršanski nauk z bridko-martrami vred iz šol metala, ter v nejevero in divjaštvo nazaj iskala prekucniti, kar je katoliška Cerkev s svojim duhovstvom, s svojimi vse oblaževalnimi pomočki iz teme na svitlobo spravila.

Gartner je pridobil že več duhovnov za svoj namen in iše jih pomnožiti.

Predlanskim je bilo v gotiškem zlogu stavljeno poslopje blagoslovljeno. 15. nov. 1869 je Gartner v posebnem razglasu slovanske duhovne vabil v svoj vinograd, in kmali so se jeli okrog njega zbirati. Iz bogoslovskega misijonskega ustava v Lovanji so prišli čé. gg. J. Zlepčik, V. Vacula in V. Tilek, in ti so zbirali v občine Čehe v Cedar Rapidš-u, Jovi, Baltimori in Detroit-u. G. Heller iz Češkega je zbiral Čehe v Milwaukee-ji; A. Lang Čehe v Highland-u; J. Ehrenberger v Rock-Creek-u; J. Brunner v Cooperstown-u; J. Rodovicz Poljake v Milwaukee-ji; Fr. Ks. Šulak, S. J., Poljake v Vinoni; J. T. Musielewicz Poljake v La Crosse-u. Tudi za Čehe v Edwardsville-u je poklican že duhoven iz Evrope; v novem Jorku in Pittsburgu so bile v začetku l. 1871 vstanovljene katoliške srenje po gg. Weidlich-u in Videnku. Več slovanskih mladenčev se v amerik. škof. semeniših izobrazuje za slovanske misijone.

Svojo napravo je Gartner posvetil najsvetejšemu Jezusovemu Sercu, čegar vse prešinujoče plame naj ogreva z božjo ljubeznijo po samotnih logih omerzle serca. Ako se pomisli, kako neznansko veliko dela po vsi veliki Ameriki Štajerec Veninger, S. J., ni dvomiti, da bode tudi Gartnerjeva naprava po tako lepem začetku rodovitna za Slovane in da ravno po katoliških duhovnih se bode slovanski živelj s katoliško vero vred ohranil, da se ne utopi v angleštvu in protestanstvu.

Povsod tedaj po zveznih državah, pravi Gartner, se kaže novo življenje med katoličani slovanskega jezika. Toda po mnogih krajih nimajo še cerkev, ne šol; so pa revni, prav revni. Glavni namen je z vstanovljenjem slovanskih srenj po škofijah dosežen, dosegel se bode toliko bolj, kolikor več slovanskih duhovnov se

bode pridobilo. Berž pa ko bodo povsod imeli slovanske srenje s svojimi duhovnimi pastirji, se bode gledalo tudi na manjši in male raztresene naselbe, in pa da se bodo ob svojih časih obhajali ljudski misijoni po že vstanovljenih srenjah. Taki misijoni namreč narod posebno vterdijo v nravni moči, s katero je pa tudi v tesni zvezi naravna ali fizična kerpokost vsakterega naroda.

Brez ozira tedaj na to, da brez vere in duhovstva je človeštvo po duhovno zapušeno in nesrečno za večnost, tudi vsak previdni spozná, da brez duhovstva bi bila vsa olika človeštva sploh tudi z vsim drugim šolstvom in olikovalstvom prazna misel in iluzija. Liberalstvo še nobenega naroda ni olikalo in ga ne bo.

Ogled po Slovenskem in dopist.

Iz Ljubljane. V mesečnem shodu katoliško-politiške besednice je g. predsednik omenil god presvitlega cesarja, kateremu so pričujoči s slavoklicem priterdili. —

Naznanil je, da to nedeljo 13. oktobra, bode katol. politiška družba v Šmartnu pri Kranju obhajala svojo obletnico, ter vabi družnike k tej slovesnosti.

Društvo se je tudi pretekli mesec nekoliko pomnožilo. (Čas je zmiraj resniši, toraj je na tem ležeče, da se društvo razširja in se možje tesneje zedinjajo, kateri so pod katoliško-konservativno zastavo: za vero, cesarja, domovino.)

G. mojster Drašler je nato bral pomenljivo obravnavo o sirotišnici, za katero se v Ljubljani že toliko in toliko lét denar nabira, ktere je tako kervavo potreba; pa vender se od nikodar noče upanje posvetiti, da bi jo mesto že dobilo. Gospod Drašler je napovedal, da predloga ne bode stavil, dobro pa je, da si sleherni to reč v spomin vtisne in o lepi priliki v njeno pospeševanje besedo spregovori, ker tudi dobra beseda o pravem času veliko tekne. Našel je potem mnogotere dobrotnike, ki so že od davnih časov (početek s Schillingom) v ta namen denar odmenjali in je zdaj že istine precej čez sto tisuč gold. Ni pa še zdaj brez dobrotnikov in dobrotnic, ki bi reč podpirali, samo da se začne. Treba je k temu edinosti, naj vsi, ki kaj premorejo, na to tiše, da se tako silo potrebna naprava ne odlašá več.

Omenil je, da sirotišnice so rod keršanstva ter je pojasnil nekoliko sirotišniško zgodovino, imenoval mesta, po katerih so sedanji čas sloveče ubožnice. Pojasnil je njih namen in overgel nektere nečimerne ugovore. Opomnil je zlasti, da zaloga je tukaj tolika, da so malokje imeli tako; naj več so z malim ali pa skoraj čisto z nič začeli, pa vender tolik vspeh dosegli, sej pri tako blagotnem delu je božji blagoslov očiten.

Sprožil je poslednjič misel, da bi bilo dobro, naj bi se napravil odsek djansko izvedenih móž, kateri bi sprejel primérne ravnila ter bi potrebne priprave za ubožnico oskerboval, pozvedoval za prostor itd. Povedal je tudi, da deželni zbor bode to zadevo gotovo v roke vzal, da bode pa delo silovito, ker je zadevnih pisem za nekaj čevljev na debelo.

G. Regali je šaljivo piknil, naj akte denejo „ad Acta“ in naj se enkrat že kaj dela, sicer se bode še le 400 let po koncu sveta kaj storilo.

Sprejét je bil enoglasno nasvet: naj se nekteri možje pošljejo k deželnemu odboru s prošnjo, da naj se brez presilnega ozira na „fascikeljne“ veliko več prične djansko delati. —

Gosp. kanonik P. Urh je nadalje prav tehtno govoril o sedanjih politiških razmerah ter o cerkvenem življenju, kakoršno se je razodevalo ravno pretekle ted-

ne po Nemškem. Govorilo se je mnogo o „bolnem možu“ (Turčinstvu)! zbolela je pa tudi žena: Evropa, in bilo je povovorov dokaj, kako bolni Evropi pomagati.

Pogovarjali so se naj prvo v začetku septembra tega leta v Hagu na Holandskem „internacionalci“ ali rudečkarji, pri katerih pa iz Avstrije ni bilo nobenega. Imeli so sedež dozdej v London-u, zanaprej ga bodo imeli v novem Jorku v Ameriki. Ti so klicali: delavcem njih pravice, zastop tudi v zbornicah, popolno prostost, boj zoper kapital (bogatine in posest), vse da je lastnina vsih. Vzdigniti se mora punt, so rekli! Hvalisali so pariško komuno (znane strašne požigavce s petrolejem itd.). — Meščani so jih en čas poslušali, potlej pa prepvili in s svojo množino iz dvorane pregnali. Ti tedaj hočejo s puntom, ognjem, ropom bolno Evropo zdraviti! Lepi zdravniki!

Drugi zdravniki Evropini so bili trije cesarji, ki menda niso bili zastop skupaj prišli, ako ravno se ne vé natanko, kaj so se dogovorili. Ker se o tem ne vé kaj dosti zanesljivega, toraj o tem molčimo.

Shod katoličanov nemških v Vratislavu, ki je zlasti v veri iskal pomočkov, je gotovo pravo zadel. Povedali so zbranim vladarjem naravnost, da ljudje, kateri zdaj zoper vero tako neznansko kričijo, to delajo zato, da bodo potlej tudi vladarjem njih prestole prekucnili, ako se ta bolezen ne ozdravi, ako se hudobneži ne ukroté. Posnel je izgovore in omenil pomočke bolj obširno. Pomočki, ki jih je katoliški shod nasvetoval v duhovnem oziru, tičejo razširjanje bratovštine sv. Bonifacija, ki je že toliko storila za vspeh katoliške vere; vstanovljanja družb dobrih mater, da bode odreja mladine bolji; naprave za lepo odrejo tacih otrok, ki imajo zanikerne starše; — priporočevanje in razširjanje dobrih časnikov in bukev sploh, pa tudi za mladino; prošnja do države, Toraj se dnevi Gospodovi posvečujejo; — molitev za sv. Očeta, sv. Cerkev itd. V telesnem oziru so priporočevali: Bratovštino sv. Mihela; — pomoč delavcem, kakor koli je mogoče, — vsim katoličanom naj to na sercu bode, da se jim njih stan polajšuje z napravami za delavce in njih deržine, z izposojilnicami, zastavniciami, hranilnicami, z oskerbnisi za srovo blago, živež itd., da bi ga ceneje dobivali; pri volitvah naj se volijo taki možje, katerim je blagor delavcem pri sercu; — podpira naj se keršanska umetnija; kdor meni, da ne more drugač ter hoče v Ameriko se preseliti, naj se priporoči v družbo sv. Rafaela, ki take izselce pod svoje zavetje jemlje. Ravnati pa se mora vse le po postavni poti.

Sprejeta sta bila poslednjič še dva posebna predloga. 1. Znano je, da je „Laibacher Zeitung“ nasprotna in sovražljiva Cerkvi, papežu, katoliški reči. O vsaki priliki rozodeva to sovražljivost; omeni pa naj se le nekaj iz poslednjih dni. V listu 227. 3. okt. po „Triester Zeitung“ naznanjuje spis nekega šolnika (Schulmann), ki hujska, da naj se veroznanski nauk več ne „klasificira“, v razredbe ne zapisuje, ter ni potlej na tem nič ležeče, če se ga mladina uči, ali ne! —

Kam da méri ta lesičnost, je očitno. Koliko bi se lahko misljena mladost keršanskega nauka potlej še učila, kako bi s katehetom utegnila delati, ako se ta naj imenitniši in naj potrebnisi tvarina še toliko ne ceni, da se z drugimi vred zavežno vverstuje, to vsak lahko previdi. In kako bi bila potlej mladina še manj vterjena v veri, ki se ravno sedanjí čas brez kazni tako nesramno psuje in zaničuje, to je čisto jasno. Čudno pa je, da ta „schulmann“ naj imenitniši, naj svetejši in neogibno potrebno vedo tako brezumno spodkopuje, ko vender le malo verstic dalje tako širokoustno govori o napredku, nemški učenosti, kulturi! Je mar to napredek in nemška učenost, da se mladina v veroznastvu zanemari in le samo v družih vedah izobrazuje? —

Kar uni „šolnik“ ugovarja zoper „klasificiranje“ veroznastva, je lisičja laž, in le nekaj morebiti kje kaki „abusus, qui autem non tollit usum“. —

V ravno tistem listu „Laib. Ztg.“ natega besede o „stvarjenji luči“ iz Mojzesovih bukev, in pravi, da to pripoveduje „eine Mähre“ — neka pravljica! — Kar tedaj je judom, luteranom in vsim kristjanom sveta, od sv. Duha navdana beseda božja, to je vladni Laibacherici „eine Mähre!“. . . Tako spoštuje „Laibacher Zeitung“ vero kranjskega naroda!

Nasvet je toraj, naj katol. polit. društvo sl. ministerstvu in ob enem vladinemu predsedniku v protestu zoper tako sovražljivo počenjanje naznani in pojasni, da vladni časnik Laib. Ztg., s cesarskim orlom na čelu, in s kakoršno takošno podporo, je v nasprotju z vso našo katoliško deželo, ktera svojo katoliško vero, svoje verno spoštovanje do Cerkve in njenega poglavarja o vsaki priliki razodeva, in jo je razodela zlasti tudi une tedne, ko se je pobožnost in molitev za sv. Očeta po vsi deželi gotovo dve tretjini vsega odrašenega prebivavstva vdeležilo, da molčimo o vsem drugem; pojasni naj se, da tako počenjanje vladinega časnika je žaljenje, zaničevanje in draženje vsih naših katoliških vernikov ter vse dežele, kar ne deželi in ne vladi nikakor ne more koristiti, in katoliško-politiška družba je v vesti zavezana zoper to malopridno udelovanje vladinega časnika protestirati.

2. Drugi predlog je, da naj društvo škofoma Ermelanškemu in Genevskemu pošlje pismo sočutja v njenem terpljenju in preganjanju za sv. Cerkev od strani pruske in genevske vlade.

Oba sklepa sta bila enoglasno sprejeta.

Iz Ljubljane. Nekatere dobre knjige za čč. gg. duhovne (vse pri O. Kleru dobiti). „Vade Mecum piorum sacerdotum, sive exercitia et preces in sum sacerdotum“ je prav pripraven veliko prekoristnega obsegajoč molitvenik za duhovne s 365 stranmi v prav majhnem formatu.

Officium Hebdomadae Sanctae, s črnim in rudečim tison, ze zrava Hebdoma pripravna, zlasti ker seže od cvetne do bele nedelje.

Supplementum ad breviarum romanum, obsega „officia nova et novissima“ (Campoduni 1868), officium immacul. Consept. B. M. V., pa Marijne officia communia per annum pro recitantium commoditata, in sploh dosti družih ki jih je včasih nepripravno sem ter tje iskati. 280. stran.

Officium immaculatae Conceptionis (juxta decr. U. et O. 1863.).

Iz Smetdnika, 22. kim. M. K. Selški. — (Stoletnica smelške Kalvarije.) V spodnjem delu Gorenškega po sredi lepe ravnine od severno-zahodnje proti južno-vzhodnji strani, dobri 2 uri na dolgost ob levem bregu Save se razprostira lepa Smelška fara, in ravno na sredi stoji veličastna, leta 1849 na novo sozidana farna cerkev sv. Urha.

Pičlo četert ure od farne cerkve proti vzhodu se vzdiguje majhen hribec, verh kterege razvaline nekdanjega smelškega grada očitno pričajo minljivost vsega časnega. Na podnožje tega hribca, stari grad imenovan, je naslonjen prijazen homec, na kterege je iz posebnega nagiba nekdanji posestnik smelške grajsine g. baron Flödnik leta 1772 dal sozidati štirnajst postaj Jezusovega terpljenja, in na verhu postaviti tri križe, spomin na Golgato poleg Jeruzalema. Leta 1864 so častiti naš ranjki župnik Anton Hafner s pomočjo naše pobožne, za vse dobro vnete gospé grofinje dali štacijonske znamenja popraviti, križe prenoviti, stare, na majhnih deskah namalane in od dežja skoraj čisto oprane podobe s sicer starimi, vender lepo prenovljenimi drugimi nadomestiti

ktere so častiti oče Salvator, gvardijan, ravno tisto leto blagoslovili. Tako se ohranjuje Smlejcem tako prijazni in ljubljeni kraj. Po letnicah je ravno zdaj sto lét, kar je vstanovljena tukajšna Kalvarija, in ker se sedanji čas še druge manj imenitne petdeset-in stoletnice slovesno obhajajo, zatoraj so naš ljubljeni, kakor za olupšanje Božje hiše, tako za za čedne znamenja ob cestah in potih posebno vneti gosp. oče Anton Klemen želeli stoletnico naše Kalvarije slovesno obhajati. Tukaj je stara navada, da se vse kvaterne nedelje v farni cerkvi namesto kerš. nauka moli sv. križev pot; zato so ravno pretečeno kvaterno nedeljo, 22. dan kim., za to slovesnost odločili. Smlejci so v ta namen iz spoštovanja in ljubezni do Kristusovega terpljenja od postajo do postaje vse pota popravili in vse od dna do verha lepo osnažili. V nedeljo po poldan ob 2 se je pričela slovesnost v farni cerkvi. Častiti gosp. oče Starè, Jezusove družbe v Repnjah, smleški rojak, za to naprošeni, so v pridigi prav ginljivo razkladali začetek, premišljevanje, in korist sv. križevga pota. Prelepi nauki gotovo ne bojo brez obilnega sadú. Po naslednjem blagoslovu s presvetim Rešnjim telesom so šle dolge verste vernikov za znamenjem sv. Križa iz farne cerkve proti Kalvariji med ginljivim zvonjenjem, zvesto molitvijo, in priserčnim petjem lavretanskih litanij. Tam, kjer se je že skoz sto lét toliko molilo, toliko usmiljenih solz prelilo, tudi zdaj gospod Oče začno s celo faro terpečega Zveličanja premišljevat in ginjeni stoletnega spomina obmolijo sveti križev pot. Verhi Kalvarije se dokončajo molitve, in nato še pevcí pod križi zapojó: „K svetemu križu pristopite“ i. t. d. — Vse množice se vernejo potem zopet v lepem redu med zvonjenjem in petjem k farni cerkvi, kjer se je z zadnjim blagoslovom slovesnost dokončala. Slovesen in ginljiv je bil ta dan za vse smleške farane, katerim se je bilo pridružilo veliko bližnjih sosedov! Bodi vse k vikši časti Božji in preslavljanju sv. Križa, kateri je tudi marsikterim današnjim slabovercem v spotikljeje, kakor je bil nekdanjim malikovalcem. „Naša hvala pa je v Križu našega Gospoda Jezusa Kristusa!“

Iz Mirne peči, 26. kim. J. Sk. *) — Ljuba Danica! Že več lét tvoje liste prebiram, in neizmerno veliko podučnega in spodbudljivega si že svetu naznanila, torej naj ti enkrat tudi jest nektere drobtinice podam, ktere se po mojih mislih s tvojo nalogo strinjajo.

Pisal mi je zadnje dni moj stari prijatelj g. Fr. Alberti, bivši jetniški duhovnik v Gradiški, zdaj v pokoju, iz Gorice, ozirno Sv. Gore, kamor vsaki poletniški čas gre v duhovno pomoč romarjem.

Na prvo popisuje nenavadno svečanost na Sv. Gori 2. kim., kar si že ti, ljuba „Danica“, v 2 listih lepo popisala. Okoli 150 duhovnov s prezvišenim velikim škofom na čelu in čez 40.000 vernih od bližnjih in daljnih krajev — zares ogromna vojskina truma, ktere vsaj polovica je z orožjem prave molitve na goró priromalo prosit Marijo pomoči papežu in cerkvi. Čuditi se je, piše na dalje, da pri toliki gnječi ljudstva se ni nobena nesreča prigodila; samo dve stari ženi ste v cerkvi v omedlevalo padle, katerim je pa zdravnik, poprejšnji dan nalašč na Sv. Goro iz Gorice poklican, precej pomagal.

Neki beneški potepuh je hotel ure in listnice izmikati, pa hitro so ga v rokah imeli žandarji, katerih je bilo 8 na gori. Od druge nezgode mi tukaj nič ne vemo; vero in cerkev sovražeci časopisi pa kvasijo o treh, kateri, češ, so tukaj smert našli; pa da veliko je bilo polomljenih in pohojenih, in še več laži kvasijo.

Na to popisuje moj prijatelj posebno ozdravljenje gospé vdove ranjcega g. Jož. B., bivšega kontrolorja v Terstu. Ti gospej se je bil že v tretje precej po zaceljeni rani, ko je bila operirana, rak povrnil. Tretja operacija, so nekteri zdravniki rekli, je smert sama, in so ji odsvetovali. Priporoči se pa v naj večih britkostih Mariji Devici na Sveti gori, in tretjo operacijo po Božiču ne le srečno prestopi, temuč rana se naglo zaceli in od tistega časa je čisto zdrava ter ni več nobenega znamenja, da bi se hudo povračalo. Mesca avgusta se je na Sveti gori 63letna gospá Materi Božji za prejeto milost zahvalila.

Na dalje piše prijatelj, da bo v nedeljo na sv. Mihaela Arhangelu dan na Sv. gori prav posebna slovesnost, namreč na ta dan ima Gorica iz obljube poseben praznik na Sv. gori, kamor pride tudi cerkvena godba; veliko število ljudi, posebno veliko Goričanov, bode k Materi Božji priromalo, ker ta dan bo č. g. Miha Gomišček, vikar v pokoji, 86 let stari, svoje 60letno mašništvo slovesno obhajal; in kar je še prav posebno, je to, da bo pri tej slovesnosti tudi sam pridigoval. Od 50letnice mašništva ni hotel neki nič slišati, da bi njo slovesno obhajal, ko so ga na to opominjevali; 60letnico mašništva slovesno obhajati si je pa sam izvolil. Ta zlatomašnik po pismu prijatla hodi že več kot 20 let iz Solkane pod Sv. goro, kjer prebiva, duhovnom pomagat na goro, romarjem s službo Božjo postreč, zmiraj le peš, in še precej lahko. O pač srečni, od Boga posebno obdarovani mož! — In naš verli misijonar g. Fr. Pirc je za 9 mesecev in 20 dni še srečniši. Blagor mu! Tudi piše g. Albert, da duhovni goriške nadškofije, posvečeni l. 1847, so pred kvaternim tednom, kakor je v „Danici“ omenjeno, prav spodbudno obhajali svojo 25letnico na Sv. gori. V njih številu je tudi vodja Sv. gore. Naprosili so bili gospodje enega očetov jezuitov, kateri je z njimi imel duhovne vaje, in jim je neki prav k sercu govoril.

Iz Polie. Devetnajsto nedeljo po binkoštih se je obhajala na Policah v dekaniji Cérkniški redka pa lepa slovesnost, kakoršne Poličani do zdaj niso doživeli. V saboto vže se je slišalo priterkovanje in streljanje, v nedeljo je pa pokalo, ko za časa kake bitke. Občo spoštovani vele častiti starček g. Blaž Matuc je opravljal svojo zlato sv. mašo. Gosp. Blaž je bil rojen leta 1793, 31. prosenca, posvečen l. 1822, 22. septembra. Novo mašo je bil tiho opravil v Cérknem. Na prigovor v. č. g. dekana v Cérknem se je blagi starček odmenil v svojem rojstnem kraju na Policah, kjer je zdaj že 3 leta v pokoju, slovesno zlato mašo obhajati. Od vsih strani je ljudstvo skupaj vrelo v malo pa snažno in zdaj spodobno ozališano cerkvice, ki je precej oddaljena od vasi. Sprevod je šel iz gospodovega stanovanja; ganljivo je bilo viditi, ko je pobožni belolasi starček s častitim spremstvom stopal na palico se opiraje proti cerkvi. Z močnim in razumljivim glasom je pel sveto mašo, med katero je v. č. g. dekan imel okolišini primeren, kaj priserčen in ginljiv govor. Gosp. Blaž je pastiroval, dokler so mu moči pripustile; kmalo ima 80 lét, pa je še le 3 leta v pokoju; znamenito je, da je v kuraciji sv. Urha v Ravnah skoraj 40 lét pastiroval. Kaj tacega ni vsakemu dano. Znamenito iz njegovega življenja je tudi to, da je gospod zlatomašnik preživel vse svoje sošolce iz semeniša, ne enega tistih, ki so bili z njim posvečeni, ni več živega. Pomenljivemu dnevu blagi spomin! Gospod Blaž, Vam pa:

Koljkor žarkov s solnea sije,
Toljkrat nad Vas naj razlije
Božji Sin svoj blagoslov;
In ko pride smert kedaj,
Naj odpre Vam sveti raj!

*) V zadregi zakasnjeno.

V Kötmandorfu na Koroškem je imela 22. septemb. katol. družba prav obilno obiskano shod. Iz govorov, ki so jih imeli večidel kmetje, se je jasno razvidelo, kako zopern je „liberalizem“ kmetiškemu stanu. Eden govornikov je djal: „Od liberalizma ni nič pričakovati; ima pač v ustih zmiraj sladke besede svobode in zlatih prihodnjih časov, toda akoravno že več lét gospoduje v deželnih zborih in na državnem zboru, vender se zlatih časov še čisto nič ne kaže; svoboda pa, ki nam jo je dal, je edino in samo le tá, da dan-današnji vsak tepec brez kazni sme čez cerkev, vero in duhovne ropotati in zabavljati“. Občno pohvalo je prejel za te besede. Tudi so udje splošno nevoljo razodevali nad neko stranko na Koroškem, ki bi rada teh malo jezuitov iz dežele pregnala in celo podpise zbira v ta namen, akoravno judom stanovanje v deželi privoši. (Kärntr. Bl.)

Iz Vabaš v Ameriki. (Konec.) Popoldne jih je doma učil od 1 do 3, in potem je konja zasedel in šel na deželo kake 2 uri deleč, in jih je spet tam učil kako pol-drugo uro. Nazaj pridši smo pa šmarnice imeli, tako je včasih komaj večerjati utegnil. No, pa zdaj pustimo to; sej je današnji dar vse trud nadomestil in poplačal!

Potem so še kerstno obljubo na glas ponovili, in po maši je še z njimi molil, in potlej jih je pripeljal spet v šolo, jih obdaroval z lepimi podobcami. Tako je bila končana lepa slovesnost še le ob 12. Povem vam, imela sem že kak vesel dan na svetu, ali tako veselega, kot je bil ta, še nikdar ne. Vse vse je bilo ginljivo. Cerkev smo bili ozališali, kar je bilo mogoče, z lučicami, z venčiki, z zelenjem in cveticami vsake baže. Naj bo vse v čast sv. Rešnjemu Telesu.

Pretečeni mesec sta bila dva odrašena keršena v naši cerkvi, eden 18 let star in drugi 26. Pervi se je ves keršanski nauk naučil v enem mesecu, in zdaj je z drugimi otroci šel k sv. Obhajilu. Tukaj se sosebno vidi, kaj gnada božja dela. Ta mladeneč je tako dober in pobožen, njegov oče pa taki kot da bi bil obseden, nima nobene vere. In koliko je še drugih zgledov; marsikteri otroci imajo take starše, da vse zaničujejo, kar je božjega in namesto da bi otroke lepo učili se jim še posmehujejo, ker otroci pobožno živijo, pogosto sv. zakramente prejema i. t. d. Res, so nekteri otroci, ki vsaki mesec k spovedi pridejo, ako ravno njih staršev še k Božji službi nikdar ni, še menj pa k sv. zakramentom. Ni dolgo, kar je neka mati prišla k g. bratu in rekla: kaj je to, da je pri naših otrocih tako spremenjenje? Od kar so začeli k podučevanju hoditi, nočejo o petkih mesa jesti! Kajne, to je bila prava mati! In takih odpadencev je tukaj veliko. O žalosten stan takih ljudi; še slabši so kot protestanti! Té je ložje prepričati in spreobniti kot odpadencev zopet pridobiti, ker oni zaveržejo vse gnade, ktere jim Bog daje; zato jih pa tudi Bog s svojo gnado zapusti. Protestantov pa še zmirom kteri spozná svojo zmoto, in se podá v naročje sv. Cerkve. Menim, da ne bo dolgo, da bo spet en odrašen keršen, ker se prav pridno katekizma uči. Nekaj protestantov prav dostikrat pride v našo cerkev, zato ker jim dopade, ko je lepo ozališana, in ker imamo lep altar, ki ga je naredil Martin Mikuž. Naredil je tudi dva altarja za naše pridružniške cerkve. Bil je pri nas skoraj 9 mesev, zdaj te dni nas je zapustil, in se bo počasi v Evropo spravljal.

Zdaj je šel doliv Vinona k. v. č. g. Plutu, bo še tam en altar naredil, in na jesen se bo spet podal v Evropo, ker ameriška zima mu ne dopade, posebno zato ne, ker ni terdnega zdravja; terganje po udih ga je to zimo zelo nadleževalo. Misijona še nismo imeli; pa upam, da zdaj kmalo pridejo v. č. g. Veninger, ker so že svoje reči do nas poslali. Hišo imamo že celo dodelano; neizrečeno je lepa, naj lepši, kar jih je v

mestu. Mislim, da se bomo kmalo preselili vanjo, in potem staro stanovanje pod cerkvijo pripravili za nune, ker v jesen se jih nadjamo. Gospod brat je to leto neizrečeno veliko naredil in predelal. Pri cerkvi je zakristijo naredil, v cerkvi altarje, pa novo hišo in še več družih reči napravil, tako, da se je malo zadolžil; kjer dobi kaki denar, vse mora dati delavcem in pa za druge reči, kar se zraven rabi. Letos ima toliko skerbi in opravkov še zraven duhovskih dolžnost; da je res prav težavno za duhovna, ki ima toliko tudi s posvetnimi rečmi opraviti, to si lahko mislite.

Zdaj ima spet drugo težko nalogo; 3 mladenče so pripeljali v naše mesto v ječo, ker so bili zatoženi, da so starega moža ubili, in eden izmed tih je obsojen na vislice koj prihodnji mesec. Ni se vedilo, kakošne je vere. Pa zdaj, ko je vidil, kaj bo z njim, se je oglasil, da je katoličan in da želi katoliškega duhovna. Koj pride Irec g. bratu to naznanit. On koj gre v ječo ga obiskat, ga tolažit in k smerti pripravljat. Pervič ko pride noter, ga praša: ali kaj moliš? O nič; zdaj ni časa na molitev misliti, imam druge skerbi, je odgovoril. Potem ga je še večkrat obiskal, ga opominjal in podučeval, mu dajal dobre bukvice prebirati i. t. d. Zdaj je pa kakor jagnje, ves pohleven; prav skesano se je za velikonočno spoved pripravljat in prav pobožno prejel sv. zakramente.

Ta mladeneč je bil dobro zrejen, in v verskih resnicah dobro podučen; ali slaba tovaršija ga je tako daleč pripravila, kakor tudi sam pripoveduje; sej ga ljudje zelo hodijo obiskovat. To je zgled drugim, kam slaba tovaršija pripelje. Pa večkrat zdihuje in pravi: o moja ljuba mati, kaj bojo počeli! Za moje življenje mi ni toliko, le mati se mi smilijo. Zdaj ga je prišla obiskat; več sto milj daleč se je pripeljala po železnici. Hišo je mogla prodati, da je imela za popotvanje. Oh, kaj britkih ur otroci staršem napravijo!

Neki mož je šel z njo v ječo in pripovedoval je potem, kako je bilo. Mati zagleda sina, ki ga že več lét ni vidila, pa ni se ga zaveselila, marveč žalostna ga je, ki ga najde v tako nesrečnem stanu; joka in joka, pa vse zastonj. Sin pa, ko mater zagleda, ves obledi in na vsih udih se trese; ni mogel dosti govoriti, beseda mu zastane od straha pred dobro materjo.

Danes, ko dalje pišem, je g. brat šel v misijon 18 milj daleč; zdaj bo pa tam otroke za prvo sv. Obhajilo pripravljat.

Castita gospa prednica, veliko dobrot sem jest od vas sprejela, poverniti Vam nič ne morem; molila bom za Vas, da bi Vam ljubi Bog vse dal, kar potrebujete za dušo in telo. Posebno hvaležna sem, da sem bila k Vam v samostan prišla, in se toliko potrebnih reči naučila, ki mi zdaj vse prav pridejo, in sem toliko lepih zgledov vidila, kterih ne bom nikoli pozabila. . . Molite, prosim, za dober vspeh sv. misijona, da bi prav veliko sadu obrodil. Z Bogom! Vaša nevredna služabnica

Marija Trobec.

Razgled po svetu.

V glavnem mestu avstr. Šlezije je 220 žen poslalo peticijo do ministerstva, ktere branijo natorne pravice staršev do svojih otrok in oporekujejo zoper brezversko šolo. — Tirolske žene večkrat zapirajo, ker naredé kako demonstracijo zoper novošegne šole.

V Dorsten-u na Pruskem je mesca avgusta pruska vlada ondodnim očetom Franciškanom poslala povelje, da naj ji v kratkem pošljejo pravila in postave svojega reda in odgovoré na dvojje vprašanje: če so z jezuiti v rodu, in če so zunanjemu višemu podložni? — Ne mara

bi Bizmark na stare dni rad še papež bil, ali saj starega Vilhelma za papeža naredil, ker vse hoče odtergati od Rima in od zunanjih katoliških višjih?

Prusko omnipotenciarstvo. Zgodovina ima nekega Nabuhodonosorja, kateri je bil veliko narodov premagal, pa tudi Gospodov tempelj v Jeruzalemu razdjal! Njegove zmage so ga storile tako napihnjenega, da si je iz naropanih zakladov postavil strašno velikega malika, in potlej zapoved dal, da ga morajo vsi moliti; če ne pa v ogenj ž njimi, kakor je storil s tremi judovskimi mladenči po imenih Sidrah, Mizah in Abdenago, ki so molili pravega Boga, in ne Nabuhodonosorjevega malika.

Podoben malik je novemu Nabuhodonosarju Bizmarku državni zakonik. Škof Krementz v Ermelandu, je rekel Bizmark, se mora temu maliku brez vsake pogoje podvreči; če ne, ga ne bode sicer v ognjeno peč vergel, temuč iskal ga bo izstradati in tako prisiliti k malikovanju.

Škof je svoje katoliško stanje pojasnil in razločno povedal, da spozná polno višji oblast v državnem okrogu, da bode od Boga naloženo dolžnost deželski gosposki dopolno pokornim biti zvesto spolnoval. Pa to Bizmarku ni bilo dosti, on ne terpi nobene obmeje.

Kaj čversto „Genevski dopisnik“ pristavlja, da knez Bizmark je s svojo tirjatvo vse katoliške škofe na vojsko poklical. Ker Bizmarku ni dosti, kar je škof Ermelanški deželski gosposki prilastil, torej je ta reč tako, kakor bi Bizmark vsim katoličanom klical: „Vi vsi ste rebeli, puntarji!“ Nemški katoličani pa mu zamorejo odgovoriti: „Mi puntarji! Mi, ki smo za kralja in domovino kri prelivali ta čas, ko ste Vi knez-kanceler se zadovoljil potoke črnila prelivati, da ste naše zmage popisal in jih sam sebi prilastoval.“

Bizmark tedaj (ko take reči tirja) je nemškim katoličanom na zbiro dal, pravi „Korresp.“, ali vero zatajiti, ali pa se za sovražnike države razodeti; ali Boga, ali pa vladarja zapustiti!... Nemška država bi imela tedaj dvojne ljudi: Vernike, ktere bodo pa puntarje imenovali, — in odpadnike (apostate), ktere bodo z imenom patriotov, domoljubov čislali! Kaj je hotel Bizmark s tim, da je od škofa Krementza zahteval „neobmejeno pokoršino pod državno postavo?“ Je mar menil, da se mu poneslo škofa na to pripraviti, da bi koristi in pravice Cerkve izdal, cesarja nad Boga stavil, svoje dolžnosti kakor škof, mašnik in kristijan zatajil? Mar ne sprevidi Bizmark, da celó protestantje, ki se zvestó derže svoje vere, njemu ne morejo vstreči, državi neobmejene oblasti ne priznati, cesarja nad Boga ne postavljati?

To pa je nauk, kateri ima oči odpirati vsem državnim omnipotenciarjem. Ti ljudje hočejo Cerkev prisiliti, da naj neodjenljive verske resnice zataji, da naj sama krivoverska postane, samo da bi se njih terma spolnila. S tem pa ne dosežejo nič drugega, razun da vernike trinoško terpinčijo, države v zmiraj večje zadrege pripravljajo, sami sebi pa pečat cerkvenih preganjavcev na čelo pritiskujejo in si plačilo Neronov, Dioklecijanov, Julijanov nakopujejo.

V začetku omenjeni Nebukadnezar si je bil s svojim napuhom in povzdigovanjem nad Boga to pridobil, da je postal kakor živina ter še le čez sedem let se zopet zavedil; pa je tudi spoznal svojo nespamet, preslavljal potlej vsega mogočnostjo Božjo. (Dan. 6, 22—30.)

Ermelanskemu škofu je pruska vlada s 1. oktobrom plačo ustavila, ker se ni smel in ne hotel tudi v duhovnemu oziru Bizmarku in cesarju Vilhelmu podvreči. S tem je pruska vlada prelomila l. 1821 s papežem storjeno pogodbo, in ob enem pa tudi zoper 7. zapoved se na novo pregrešila, ker škofova plača je le neki nado-

mestek za cerkvene posestva, ki jih je vlada svoje dni brez pravice pozobala. Ugrabila je tudi škofu plačo svojevolsjno in zoper vsako pravico ter se je ukrivičila samosilstva, katero ji bo gotovo še presedalo.

In zakaj Bizmark škofa preganja? Zato, ker je par odpadnih duhovnov dal očitno oklicati za taka, ki sta iz občine katoliške Cerkve izločena. Pruska vlada je terdila, da je s tem izobčenjem poškodvano državljansko poštenje izobčencev, za ktera se ona, češ da, poganja, in hotla je, da vsaj škof prizná, da sme in hoče škofovsko službo le opravljati po volji in odkazih posvetne oblasti, da svetno „oblast“ brez pogoje in popolnoma sprizná, toraj tudi v rečéh vere in vodbe zveličanja.

„Svobodna“ Italija, kakor piše „Gen. dopisnik“, je v takih stiskah, da bode prisiljena od zveze z Nemčijo odjenjevati in se Francije poprijeti, ali pa se Nemčiji do čistega v naročje vreči, da bi mogla v tej edinosti kljubovati temu, kar ji prihodnosti žuga. Misel na zatrenje samostanov je mimitrom tako jezike zmešala, da je njih razpad in pad verjeten, in da sami laški njim prijazni časniki s tem babel-nom norčuje. Poprej so bile posamezne laške kraljstva, vojvodstva itd. svobodne; sedaj pa je vsa Italija kokor šepasta babara, ki zdajci pade, ako ročaja in deržaja nima.

V Neapelnu je bila v osmino sv. Janvarija, 26. sept., najdena kri tega svetnika v steklenicah terda, kakor vsako leto o godu tega mestnega patrona. Ko so sedem minut molili, pa se je kri stopila in je tekoča postala. Ta čudež, kakor je znano, se v pričo ljudstva ponovi vsako leto. Kdo vé, kakošni krivoverci in nejeverniki so že to opazovali, si prizadevali utajiti čudež, ga slepilstvu pripisati, in kdo vé, kaj še drugega: pa vse zastoj! Čudež je zgodovinsko djanje in ostane čudež.

Drugo Cirkniško jezero. Iz okrajine donskih Kosakov se naznanuje o Monostirskem jezeru, da se mu je neutegoma in z vrišem dno usadilo ter so se kar naglo vse meje jezera spremenile. Jezero je bilo še z ledom pokrito. To jezero je bilo nekđaj silovito globoko, da se je bilo pa posušilo, kakor vé izročilo, in celo dno jezera se je obdelovalo. Vender pa se je od tistega časa jezero za nekaj časa v letu z vodo napolnovalo.

Rimsko-amerikansko. 20. sept. so bili pred sv. Očetom 4 amerikanski mladenči iz Buenos-Ajres-a. Sporočili so sv. Očetu preserčno pismo vdanosti v imenu šolske mladine omenjene okrajine, in prinesli so jim 17.000 fran. milošnje od ondod. Sv. Oče so se z njimi pogovarjali s posebno prijaznostjo in ljubeznjivostjo. Koliko hvale je vreden pa tudi predsednik ondotne vlade in minister za bogočastje, ker vsih stroškov so bili oprosteni ti dobri mladenči, ki so prišli v Rim za duhovski stan se učiti v vstavu latino-amerikanskem.

Nu Francoskem se pripravljaja šolska postava, ki je nasprotna psevdonemškim šolskim vravnavam. Ta šolska postava ne izločuje cerkvenih redov od šolstva in od odreje mladine; šole ne loči od Cerkve; učitelja ne stavi duhovnemu nasproti; brani pa pravice srenje in staršev do šole in do njih otrok, in zoper brezverske naméne radikalcev. (Vlkšztg.)

Katoliška Cerkev v Šlezvik-Holštejn-u. Pred enajst leti se je katoliški Cerkvi v Šlezvik-Holštejn-u prav slabo godilo, kakor piše „Bonifacius-Blatt“. V obeh vojvodinah so delali samo štirje katoliški duhovni in v vsakem četverih krajev je bila šola, v Altoni z 69, v Kielu s 30, v Friedrichstadt-u s 14, v Nordstrand-u s 25 otroci. Štirje duhovni in 4 učitelji, to je bilo vse. Drakonske postave so prepovedovale vsako duhovno opravilo zunaj teh 4 mest in brez privoljenja; pri mešanih zakonih je bilo potrebno državno privoljenje, in to se je samo dalo, ako se je katoliški del zavezal k protestanški po-

roki in k protestanški odreji otrok. Zbor stanov v Itsohe-u l. 1863 je sicer s temi okovi nekoliko prijenjal, ali cerkveni redovi in njih delavnost je bila pozneje kakor prej prepovedana.

Kako pa se je od tistih dob mnogo na bolje obrnilo! Ravno da je bil zbor stanov omenjeni sklep storil, izroji dansko-nemška vojska, in z njo pride tisuče katoliških vojakov z množico katoliških duhovnov in s kardelom redovnih ljudi v deželo, ki so z veliko ljubeznijo in darežljivostjo delali po bojiših in pri bolnikih. Od tistega časa je katoliška Cerkev stopnja za stopnjo napredovala. Množica novih misijonskih srenj z duhovnom in učiteljem je vstanovljenih, ki se vse veselo razcvetajo. Zraven teh je misijonska namestnija (vikarija) za 15 milj okrog Hamburga stanujoče katoličane, koder ni lastnega duhovna, in dve vojaški duhovniji, v Altoni in Kielu. Poprejšna misijona v teh dveh mestih veselo napreduje. V Altoni se je narastla šola od poprejšnjih 69 na 240 otrok; v Kielu od 30 na 60; v Nordstrand-u od 25 na 76. Število vernikov je dvakrat toliko. Tudi naprave usmiljenih sester se vstanovljujejo. V Flensburgu delajo od l. 1863 usmiljene sestre v šoli in pri bolnikih, in vstajajo še druge katoliške naprave.

Vidi se, da občinstvo sploh je povsod dobro in vneto za Kristusovo vero; le neko presito „inteligencijo“, ki ima viši vpliv, antikrist tako dolgo obseda, dokler čas britkosti tudi njim njih berlavih oči ne odpre.

Turški sultan je nevarno bolan; iz Pariza je bilo nekaj zdravnikov v Carigrad poklicanih.

Amerikansko. V Garnett-u v Ameriki, pripoveduje „Wahrheitsfreund“, je bil taki vihar, da je poderl ondotno katoliško cerkev in 13 družih poslopij več ali manj poškodoval. — Iz Buffale v Ameriki se naznanjuje, da je več jezuitov iz Nemškega tje prišlo. Novi prišlici so bili še priče pruske gerdobije in zagrizenosti, s katero Bizmark nedolžne preganja.

Iz Ljubljane. Latinskih šolcev v prvi razred je sprejetih 98, v slovenski razdelek 56, v nemški 36. — Nunske šole imajo vse polno mladine, kakor navadno. — V prvi razred c. kr. vadnice za učiteljice, ki se je v novo pričela, so dobili tri učenke! — V novi Kočevski gimnaziji imajo tudi 12 učencev. Koliko pač bode teh še v 5., 7. ali celó v 8. šoli? —

Iz Ljubljane. Katoliška družba pridno pripravlja, da bode tudi letos oblekla množino kacih 100 ubozih šolskih otrok.

Iz Ljubljane. Novica, podobna novi čri, je ta, da namesto dr. Jarca je postal šolski nadzornik za Kranjsko mnogobičani g. Pirker. Nadzorstvo srednjih šol pa je ločeno in za realistiški oddelek je imenovan nadzornik ne manj znani Štajerec dr. Vrečko. „Slovenski Narod“ je konfisciran, ker je te osebnosti nekaj zlasal.

Mislimo pa, da svet ju pozná bolj kot oná sama sebe; nepotrebno je popisavanje. Omenimo naj vender, da prvi je menda rekel: „Moje imé je moj program.“ Drugi pa: „Jaz stojim in padem z zistemo.“

Kuba, biser Antilskih otokov, je v ognjenem puntu zoper Španijo in skor da bode zgubljen. Nedavno je Diaz, eden naj prederzniših vodnikov, Španjole blizo Manzanille otepel in vzal jim je njih topništvo in pratež. Liberalizem je povsod nesreča.

Duhorske spremenbe.

V teržaški škofiji. Č. g. Fr. Kraljič gre za oskerbnika v Brezovico; č. g. Janez Pretnar za oskerbnika v Golac; č. g. Mat Mikuž za duh. pomočnika v Mune;

č. g. Karol Kociančič, nov. posv., v Roč; č. g. Juri Bačič, nov. posv., v Umago. — Umerl je g. Janez Pregelj, duh. pom. v Munah. R. I. P.

V ljubljanski škofiji. G. Onušič Fr., kaplan v Gorjah, je prestavljen v Idrijo. g. Groznik Fr., novo posveč., pride v Gorje.

Dobrotni darovi.

Za pogorelce v Starem tergu pri Ložu. Iz Kamnika; 8 gld.; z Berda 3 gld.; s spod. Tuhina 4 gl.; z Rove 4 gl.; s Tunjic 1 gld. Vse po preč gosp. dekanu.

Za pogorelce v Zalogu pri Novem mestu. Iz Kamnika 5 gld.; z Berda 1 gld.; iz spodnj. Tuhina 2 gl.; z Rove 1 gld. Vse po preč. gosp. dekanu.

Za sv. Očeta. Preč. gosp. dek. J. Križaj 1 ces. cekin in 2 gld. 10 kr. sr. v kup. — Iz Zatičine 70 kr. — Enoisedemdesetletin zlatomasnik 5 gld., želeč sv. blagoslova za srečno zadnjo uro. — Po gosp. G. Rozmanu 1 gl. — G. J. D. 2 gl. 60 kr. Za se in za čedo prosi sv. blagoslova. — Od neimen. po gosp. J. Rozmanu 5 gl. — Sprošnjo, da bi Bog zaterl sklepe hudobnih in skoraj rešil sv. Očeta, neimen. 30 kr. — M. Breclnik 1 gl. sr. — G. R. H. 10 gl. a. v. in 1 gl. sr.

Na grob

gosp. Janez-u Dolenc-u,

predragemu sošolcu in mašniku, ki je umerl 29. sept. v Ternovem na Notranjskem. *)

Na nebu jasnem zvezdic čeda sije,
Med njimi mesec blede se sprehaja,
Skrivnostni mir nezmerni krog obdaja,
Svetov duh čuje nebni harmonije.

Luč večna v Božjem hramu žarke lije,
Prostore svétega obséva kraja;
Tišina zemskega je tukaj raja,
Le kladvo čas svoj na zvonove bije.

Al čuj! že piš skoz okna svete hiše
Potegne, pred altarjem luč izpihne,
Na nebu zvezda svitla se uterne.

Tako, naš Janez! ravno si v svetišče
Dospél — že smerti sila va-te dihne,
In černi grob prezgodaj ti pogerne.

Dragi, na! Ie smert ti srečna;
LVČ na! sVetI tebi VeČna!

*) Naj smem izreči, kar mi je že dolgo na sercu. — Ko smo lani, dragi sošolci, zapustili semenišča tiho zavetje ter se na vse strani mile svoje domovine razkropili, delati v vinogradu Gospodovem, kolikor jaz vem, smo se premalo dogovorili in med seboj v molitev priporočili. Že tadaj smo lahko prevideli, da se bodemo vsi skupaj težko kedaj več videli. In zares, treh že ni več med živimi. Tako bode odletel eden pa drug zmed nas — do zadnjega. Spodobi se, da v duhovni zvezi ostanemo, ki smo skupaj v semenišu se trudili. Svetujem toraj in priporočam, naj vsak izmed nas vse žive in mertve sošolce svoje za vselej v svoj „memento“ sprejme, za vsacega umerlega pa eno sv. mašo bere. To bode „munomentum aere perenius“, ki ga bodemu vsacemu odmerlemu sošolcu postavili ónstran groba. „Molimo drug za drugega, da se vsi zveličamo“. To je moja misel, moja želja, moj svet; ako pa kedo kako bolj misel vé, naj jo pové in po „Danici“ sošolcem nazani. — Priserčen pozdrav vsim verstnikom svojim po mili naši domovini!

Na Dobravi, v nedeljo sv. Rožnega venca 1872.

Anton Lučinski.